

HVA DRIVER DERE MED?

Formidling i dialog med profesjonsgrupper og pårørende.

Søknad til HF om støtte til formidlingsprosjekt fra forskergruppa i klinisk lingvistikk og språktilegnelse

1 Mål og målgrupper

Forskergruppa i klinisk lingvistikk og språktilegnelse ønsker å gjennomføre et formidlingsprosjekt retta mot fagfolk i tjenesteapparatet som arbeider med personer med språkvansker og pårørende til personer med språkvansker. Prosjektet har tre konkrete mål:

- 1) Å utvikle et nettsted for formidling og kommunikasjonsutveksling mellom forskergruppas medlemmer på den ene sida og fagfolk i praksisfeltet og foreldre/andre pårørende til personer med språkvansker på den andre sida.
- 2) Å arrangere to dialogkonferanser mellom forskergruppas medlemmer og gruppene nevnt i punkt 1.
- 3) Å etablere et varig nettverk for formidling og informasjonsdeling med de samme aktørene.

Disse tre måla tjener et fjerde og mer overordna mål: å synleggjøre samfunnsrelevansen til den forskinga og det utviklingsarbeidet som forskergruppa utfører.

1.1 Nettstedet

Våren 2009 har forskergruppas medlemmer oppdatert [de eksisterende nettsidene sine](#). De gir nå fylldig informasjon om gruppas ulike aktiviteter. Men disse sidene er mer retta mot medforskere enn mot aktører utenfor universitetet som har nytte av våre forskningsresultater og vårt kartleggingsmaterieil. Derfor ønsker vi å etablere et nytt nettsted der den faglige informasjonen er tilpassa andre mottakergrupper enn våre medforskere. Sidene skal ha følgende kvaliteter:

- De skal svare på ulike informasjonsbehov hos aktuelle målgrupper.
- De skal speile forskergruppas aktiviteter.
- De skal kunne oppdateres teknisk og innholdsmessig på instituttnivå. Det er en forutsetning at behovet for ekstern teknisk kompetanse er så lavt som mulig.
- De skal ha en visuelt enkel og brukervennlig design (i forhold til navigasjon og oversiktighet i informasjonsarkitekturen)

Nettstedet skal ha følgende innholdskomponenter retta mot eksterne brukere (jf. pkt 1)

- Presentasjon av resultater av forskergruppas forskning
- Diagnoserelatert informasjon
- Interaktive undervisningsopplegg

En konkretisering av innholdet i disse hovedkategoriene vil skje på avsparksseminaret i september 2009, og i de to påfølgende månedene. I arbeidet med å utvikle nettstedet vil både informasjonskonsulenten og et ekstern firma bli trukket inn. I tillegg legger vi opp til

utstrakt brukertesting underveis i utviklingsarbeidet. Testbrukerne vil bli rekruttert fra de eksterne samarbeidspartnerne.

I utviklingsarbeidet vil vi også ta høyde for at det etter prosjektslutt kan lages nye komponenter, avhengig av behov og tilgjengelige ressurser.

1.2 *Dialogkonferansene*

Internett er et utmerka formidlingsverktøy på mange måter, men langt fra på alle. Vi er overbevist om at mye god formidling bare kan skje gjennom direkte kontakt mellom ulike miljøer og mellom personer i disse miljøene. Den viktigste grunnen til det er at mye ekspertkunnskap aldri kommer fram gjennom vitenskaplige artikler og presentasjoner, men bare gjennom mer uformelle samtaler.

Gjennom formidlingsprosjektet ønsker vi å arrangere to større dialogkonferanser, en innenfor førstespråktilegnelse (i 2010), og en innenfor klinisk lingvistikk (i 2011), med deltakere fra forskergruppa, fra fagfolk (bl.a. logopeder og andre spesialpedagoger, psykologer og lærere) og fra pårørende. Her vil gruppas aktiviteter bli presentert, samtidig som deltakerne vil bli invitert til å være med på å utvikle gruppas profil og aktiviteter videre. Det er en forutsetning at alle samarbeidspartnere i prosjektet er sammen om å planlegge disse konferansene.

Den røde tråden gjennom dialogkonferansene vil være hvordan vår forskning kan bidra til å løse utfordringer som fagfolk og pårørende opplever i sin hverdag. Samtidig vil man på disse konferansene kunne få på bordet problemstillinger som er viktige både for vårt forskningsfelt og for de ulike praksisfeltene. Det er et mål at konferansene skal inspirere til gode løsninger på slike problemstillinger. Det planlegges to konferanser, en for klinisk lingvistikk og en for førstespråkstilegnelse.

Dialogkonferanser blir regnet som en god måte å organisere møter på mellom fagfolk og brukere på tvers av institusjonsgrenser. En bærende idé for dialogkonferanser er at brukerne skal stå i sentrum, at deltakerne skal være likeverdige, og at møtene skal ha en ikke-hierarkisk karakter. Disse faktorene vil også være grunnleggende i vårt prosjekt.

Dialogkonferansene vil ikke utelukkende ha formidling der og da som mål, men vil i tillegg danne grunnlag for et framtidig nettverk for informasjonsutveksling.

1.3 *Nettverket*

Det tredje målet for prosjektet er å etablere et varig nettverk for formidling og informasjonsdeling der forskergruppas medlemmer, fagfolk og foreldre/pårørende er de sentrale medlemmene. Nettverket vil møtes én gang i året, og disse møtene vil være lagt opp på en liknende måte som dialogkonferansene, men i mindre skala. Informasjonsutveksling i perioden mellom disse årlige møtene vil foregå via e-postlister for nyheter, meldinger til og fra medlemmene. Forskergruppa vil ha det overordna ansvaret for administrasjon av listene.

I og med at et slikt varig nettverk innebærer en viss grad av forpliktelse for deltakerne, vil dette målet bare kunne realiseres dersom det er tilstrekkelig grad av interesse for videreføring. Vi håper vi skal oppnå dette ved å engasjere alle aktører både i planlegging og gjennomføring av formidlingsprosjektet.

2 Relevans

Formidlingsprosjektet skal bidra til å synliggjøre hvordan lingvistisk forskning og utvilingsarbeid kan hjelpe mennesker med språkvansker. I Norge skjer forskning på språkvansker og språktilegnelse hovedsakelig innenfor tre fagfelt: spesialpedagogikk, psykologi og lingvistikk. Både spesialpedagogisk og psykologisk kunnskap om disse områdene har en solid samfunnsforankring ved at spesialpedagoger og psykologer er involvert i undervisning og behandling av personer med språkvansker. I Norge, i motsetning til hva som er situasjonen i mange andre land, har lingvistikken ikke en tilsvarende samfunnsmessig forankring, og har derfor tradisjonelt vært mindre synlig enn de to andre disiplinene. Samtidig representerer lingvistikken et perspektiv på språkvansker og språktilegnelse som de to andre disiplinene ikke har, og som det er viktig å få formidlet ut over universitetets grenser.

Den kompetansen vår forskergruppe rår over, er relevant for en rekke miljøer og enkeltpersoner, først og fremst slike som arbeider i terapeutisk og/eller pedagogisk sammenheng med typisk og atypisk språk og språkutvikling hos barn og voksne. Relevante yrkesgrupper her er logopeder og andre spesialpedagoger, lærere og psykologer.

Vår kompetanse er også relevant for foreldre og andre pårørende til personer med ulike former for språkvansker. Disse har ofte vanskelig for å finne informasjon om språkvansker som er relevant for dem. Innenfor rammene av prosjektet vil vi derfor i samarbeid med brukerorganisasjoner diskutere oss fram til hva som er relevant informasjon i ulike situasjoner, og rette en del av formidlingsaktiviteten etter dette.

Forskergruppas arbeid med tidlig kommunikativ utvikling er også relevant her. Det har i de senere år vært mye oppmerksomhet rundt språkvurdering (*screening*) av norske barn. En viktig motivasjon for denne oppmerksomheten har vært ønsket om å avdekke språkvansker så tidlig som mulig for å sette inn tiltak så tidlig som mulig. I Sosial- og helsedirektoratets *Retningslinjer for undersøkelse av syn, hørsel og språk hos barn* (2001, s 37) er dette formulert slik:

Viser barnet ved to-årskonsultasjonen tegn på språklig forsinkelse, dårlig forståelse eller mangelfull interaksjon med omgivelsene, skal barnet tas inn til ny observasjon etter et par måneder. Det samme gjelder hvis foreldrene uttrykker bekymring for barnets språkutvikling. Ved mistanke om språklig avvik i alderen 2,6 – 3 år, bør barnet henvises til nærmere utredning. En sakkyndig vurdering vil ved behov kunne føre til veiledning av foreldrene samt et spesialpedagogisk tilbud til barnet enten hjemme eller i barnehagen.

Som lingvister som arbeider både med typisk og atypisk språkutvikling hos norske barn, og som de to siste åra hatt et særlig fokus på kartlegging av tidlig kommunikativ utvikling, har vi en kompetanse i forhold til bekymringen som er uttrykt her. Fordi bekymringen er rettet mot barn og deres foreldre, ser vi også at vår forskning er svært relevant for disse.

3 Deltakere og ansvarsforhold

3.1 Forskergruppa i klinisk lingvistikk og språktilegnelse

Forskergruppa i lingvistikk og språktilegnelse vil ha det overordna ansvaret for prosjektet. Forskergruppa teller 5 medlemmer, professorene Inger Moen, Hanne Gram Simonsen og Kristian Emil Kristoffersen, postdoktor Marianne Lind og phd-stipendiat

Ingeborg Dalby. Grappa arbeider innenfor to hovedområder. På den ene sida undersøker vi hvordan språk påvirkes av sykdom, skade og medfødte nevrologiske og/eller genetiske avvik. På den andre sida studerer vi barns språktilegnelse, med fokus på hvordan barn fra fødselen av først oppfatter språk og gradvis tilegner seg lydsystem, grammatikk og ordforråd i omgivelsenes språk. Forskergruppa er også det eneste miljøet i Norge, muligens også i Norden, som har tatt i bruk instrumentelle metoder (EPG og ultralyd) til registrering og kartlegging av artikulasjon i normal og patologisk tale.

Forskergruppa samarbeider med en rekke eksterne aktører, både nasjonalt og internasjonalt. Flere av gruppas medlemmer arbeider også med å utvikle ulike typer materiell til forskning, kartlegging og undervisning, f.eks. foreldrerapporteringsskjemaet *MacArthur-Bates foreldrerapport for kommunikativ utvikling*, tilpasset norsk fra en amerikansk original, og brukt i det HF-finansierte prosjektet *Tidlig språkutvikling hos norske barn*, en studie av ca. 6500 barn i alderen 8–36 måneder. Et annet eksempel er utvikling av norske versjoner av tester som *Hearing in noise* (i samarbeid med Rikshospitalet), *Verb and sentence test* (i samarbeid med Bredtvet kompetansesenter) og *Test for the reception of grammar* (i samarbeid med Bredtvet kompetansesenter og Institutt for spesialpedagogikk). Et tredje eksempel er CD-en *Afasi og språk* (laga i samarbeid med Intermedia, Bredtvet kompetansesenter og Sunnaas sykehus), et multimedialt, elektronisk basert undervisningsmateriell for studenter innenfor lingvistikk og logopedi.

3.2 UiO-eksterne aktører

- **Møller kompetansesenter** er en del av Statped (statlig spesialpedagogisk støttesystem). Senteret gir tjenester til tunghørte og døve med ulike språk- og kommunikasjonsbehov og med ulike behov for tekniske hjelpemidler, høreapparat og cochleaimplantat.
- **Bredtvet kompetansesenter** er også en del av Statped. Senteret yter tjenester til barn, unge og voksne med store og sammensatte språk-, tale- og stemmevansker samt lese- og skrivevansker.
- **Afasiforbundet** i Norge er en landsomfattende interesseorganisasjon for mennesker som har afasi eller andre former for språkproblemer, og for deres pårørende.
- **Cri du chat-foreningen** er en interesseforening for personer med diagnosen cri du chat-syndrom og deres pårørende. Foreningen arbeider bl.a. med å spre informasjon om cri du chat-syndrom til fagfolk som arbeider med denne diagnosen.
- **Foreldreforeningen for barn med språkvansker** er organisert som et lokallag under Afasiforbundet i Norge. Foreldreforeningen arbeider bl.a. med å fremme spørsmål av landsdekkende karakter som kan forbedre vilkårene for barn og unge med språkvansker.
- **Norsk Logopedlag** er en organisasjon for logopeder, og arbeider i samsvar med med de lover og regler som gjelder for "The International Association of Logopedics and Phoniatics" (IALP). Etter dette skal lagets medlemmer, gjennom undervisning og behandling, arbeide til beste for mennesker som har vansker med tale, språk, språklige symboluttrykk, stemme eller svelging.
- **Frambu** er et landsdekkende kompetansesenter for sjeldne og lite kjente funksjonshemninger. Frambu skal samle, utvikle og spre kunnskap om sjeldne og lite kjente funksjonshemninger til brukere, pårørende og fagmiljøer slik at

barn, unge og voksne personer med nedsatt funksjonsevne kan leve et liv i tråd med egne forutsetninger, ønsker og behov.

- **Norsk nettverk for Down syndrom** er et frittstående nettverk som har som fremste mål å samle og spre informasjon om Down Syndrom. Nettverket er åpent for alle med interesse for Down Syndrom som f.eks personer med Down Syndrom og deres pårørende og fagpersoner som i sitt arbeid kommer i kontakt med personer med Down Syndrom.

4 Framdriftsplan

Prosjektet vil bli realisert i perioden 1.8.09 – 30.6.11, med følgende framdriftsplan:

Tidspunkt	Aktivitet	Deltakere
Aug. '09	Avsparksseminar	2 representanter for hver samarbeidspartner
Aug. – okt. '09	Utforming og konkretisering av grunnprinsipper for nettsted	Panel med 2 representanter for hver samarbeidspartner + eksternt firma
Okt. '09 – mars '11	Produksjon av innhold til nettstedet	Assistenten + forskergruppa
Sept. '10	Dialogkonferanse førstespråkstilegnelse	Alle samarbeidspartnere + inviterte foredragsholdere
Mars '11	Dialogkonferanse klinisk lingvistikk	Alle samarbeidspartnere + inviterte foredragsholdere
Etter prosjekt-perioden	Årlige nettverksmøter	Alle samarbeidspartnere + evt. nye

5 Budsjett

	2009	2010	2011	Totalt
Tekniske webbløsninger/design	50000	50000		100000
Vit.ass. til innhold/tilrettelegging	100000	144000		244000
Avsparksseminar aug 2009	10000			10000
Dialogkonferanse språktilegnelse		73000		73000
Dialogkonferanse klinisk lingvistikk			73000	73000
SUM				500000

6 Evaluering

Det vil ved prosjektstart bli oppnevnt en evalueringsgruppe som skal foreta en halvårlig evaluering av prosjektet og en sluttevaluering. Sluttevalueringa vil munne ut i en kort rapport. Alle samarbeidspartnerne vil være representert i evalueringsgruppa. Det er også ønskelig at en representant for fakultetet deltar i evalueringsarbeidet.